

KOMMUNEPLAN SAMFUNNSDEL 2014-2025

Hamarøy
■ KOMMUNE

Hábmera
■ SUOHKAN

INNLEDNING

Plan- og bygningsloven pålegger alle kommuner å ha en kommuneplan, som består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel er et styringsverktøy for å oppnå ønsket utvikling av lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel skal ha et langsiktig perspektiv og gi forutsigbare rammer for innbyggere og andre berørte aktører. Planhorisonten i planen er 2025.

Kommuneplanens samfunnsdel er premissgiver for annen kommunal planlegging, herunder kommunedel- og

temaplaner. Mål og strategier i plandokumentet er førende for all kommunal virksomhet og skal omsettes til aktuelle områder.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ha en handlingsdel som viser konkret hvordan planen skal gjennomføres. Handlingsdelen skal beskrive kommunens prioriteringer, ressursfordeling og tiltak. Det er hensiktsmessig å innarbeide handlingsdelen i økonomiplanen.

Planstrategien som utarbeides seinest ett år etter nytt konstituert kommunestyre, skal ta stilling til om samfunnsdelen skal forbli uendret, revideres eller utvikles videre.

ÆVENTYRLANDET

HAMARØY SKAL VÆRE ET SAMFUNN I UTVIKLING - BASERT PÅ OPPLEVELSE, FELLESSKAP OG TRIVSEL!

(visjon vedtatt av kommunestyret i 2006)

Hamarøy/Hábmer er selve Æventyrlandet i en storslått natur som strekker seg fra fjord til fjell. Vestfjorden åpner mot Lofotveggen og før lyset som setter himmel i brann. Kyst, høye fjell og lave åser gir et levende og innbydende landskap.

I dette landskapet har samer og nordmenn levd side om side gjennom uminnelige tider. Gjennom mange år med nasjonsbygging og fornorskning har samene som folk og enkeltmennesker opplevd sitt likeverd truet og redusert. I dag verdsettes det kulturelle og språklige mangfoldet som den lulesamiske kulturen representerer, på en helt annen måte enn tidligere.

I dag utgjør også tilflyttere med en annen kultur- og språkbakgrunn enn samisk og norsk, en stadig større del av befolkningen. Større mangfold bidrar til robuste og levedyktige samfunn, og gir en annen vitalitet og dynamikk enn homogene samfunn.

Hamarøysamfunnet skal være åpent og inkluderende med plass for alle. Uansett bakgrunn har alle i Hamarøy/Hábmer sin rettmessige og likeverdige plass. I dag er svært mange nasjonaliteter representert i Hamarøy/Hábmer. Noen kommer hit for å jobbe, andre søker det gode liv og atter andre kommer for å få en ny start etter krig og uro i andre deler av verden.

Kunst og kultur er viktig og har en sentral plass i Hamarøy/Hábmer. Knut Hamsun er en

verdenskjent forfatter som fremdeles skaper stort engasjement. Hamsunsenteret og Hamsundagene har satt Hamarøy/Hábmer på det nasjonale og internasjonale kartet. Store og små kulturaktiviteter, gallerier og kafeer bidrar til økt livskvalitet. Hamarøy/Hábmer er altså en distriktskommune med et snev av urbant preg.

Trygghet og aksept er grunnleggende for god helse og et aktivt og deltakende liv. Det er et mål at alle ressurser, evner og muligheter som den enkelte selv har, blir anerkjent og tatt i bruk, slik at den enkelte kan mestre sin hverdag. Det skal gis rom for det skapende menneske og den enkeltes særpreg. Barn og unge skal kunne vokse opp og utfolde seg i trygge omgivelser. Eldre skal kunne fortsette å utvikle og utfolde seg i en trygg alderdom.

Historien vitner om et stort og aktivt livsutkomme langs hele kysten av Hamarøy/Hábmer. Det skal legges til rette for videre utvikling og vekst i hele kommunen. Det er nødvendig å se mål og strategier innfor flere satsningsområder i sammenheng. Samspill mellom kommune, næringsliv og frivillig sektor er avgjørende for å finne gode løsninger.

Visjonen for Æventyrlandet skal realiseres gjennom tre satsningsområder Bolyst, Folkehelse og Næringsutvikling. Til hvert satsningsområde er det utarbeidet mål (slik vi vil ha det) og strategier (slik vi gjør det).

BOLYST

I Hamarøy/Hábmer er bolyst forbundet med en trygg oppvekst, en aktiv hverdag, fine naturopplevelser og sosial samhandling. For mange handler bolyst om å være en del av et åpent og inkluderende samfunn, hvor innbyggerne behandler hverandre med respekt. Bolyst innebærer å verdsette mangfoldet i dagens og framtidens Hamarøy/Hábmer. Bolyst skapes gjennom muligheten til å leve «det gode liv», uansett bakgrunn. Bolyst handler også om å være en del av et større fellesskap og ha stedstilhørighet. Tiltak som styrker inkludering og styrker fellesskapet skal som hovedregel prioriteres ved tildeling av økonomiske midler.

Det er et grunnleggende perspektiv ved samfunnet i Hamarøy/Hábmer, at det er tokulturelt - samisk og norsk. Når bolyst settes på dagsorden gjennom kommuneplanen er det helt avgjørende at kommunen er seg bevisst de utfordringer som nasjonsbyggingen og fornorskningshistorien har påført vårt samfunn, det vil si både den samiske minoriteten og majoritetsbefolkningen.

For å stimulere til samisk bolyst skal Hamarøy kommune/Hábmera suohkan aktivt motarbeide enhver form for usynliggjøring av samisk språk, kultur og levemåter. Den norske stat har i grunnloven forpliktet seg til å beskytte samene og ivareta deres interesser. Árran, lulesamisk senter, har kompetanse på samisk språk og kultur i regionen. Kommunen bør lytte til og samarbeide med Árran om temaer som gjelder skole, reiseliv, helse og næringsliv.

Bolyst rommer kvaliteter som trivsel, stedstilhørighet, identitetsbygging og utviklingsmuligheter. Sentrale faktorer for å kunne bidra sosialt, være tilknyttet arbeidslivet og ta ansvar for eget liv er trygghet og god helse. I tillegg til den sosiale dimensjonen er det fysiske miljøet en viktig faktor for bolyst.

I framtidens Hamarøy/Hábmer vil det i tillegg til samisk og norsk befolkning, bo mange med ulik kultur- og nasjonalitetsbakgrunn. Den kulturelle kapitalen som dette mangfoldet representerer, er en viktig verdi i en stadig

mer globalisert verden og kan få positiv betydning for utviklingen av Hamarøy/Hábmer. Bolyst handler om å respektere og anerkjenne hverandre gjensidig.

I møte med folk fra andre kulturer lærer vi ikke bare om «de andre», men kanskje vel så mye om oss selv. Tettere kontakt mellom mennesker med ulikt tankesett kan føre til konflikt eller skape økt toleranse. Alle har et ansvar for at møtet med andre blir en positiv opplevelse. Det er viktig å stimulere folks nysgjerrighet framfor frykt.

I følge fylkesplanen skal livskvalitet og livskraftige lokalsamfunn og regioner oppnås gjennom å:

- **Stimulere** barn og unges samfunnsengasjement og aktive fritid
- **Inkludere** tilflyttere og innvandrere slik at de blir aktive samfunnsdeltakere
- **Bidra** til en boligpolitikk som ivaretar befolkningen, næringsliv og spesielle gruppers behov
- **Satse** på utvikling av byer og tettsteder med grunnlag i stedenes egenart
- **Tilrettelegge** for desentraliserte og fleksible utdanningstilbud i regionen

Bedrifter og kommunen selv har økende behov for så vel kvalifiserte som ufaglærte arbeidstakere. Tilflyttere fra andre deler av verden utgjør allerede i dag en viktig ressurs i Hamarøy/Hábmer. Økt bolyst må derfor ivareta et større mangfold, gjennom et kontinuerlig fokus på inkludering og styrking av fellesskapet. Kommunen må samarbeide tett både med frivillig sektor og private for å løse oppgaven best mulig.

Bolyst handler også om å gi den enkelte en best mulig forutsetning for deltakelse i arbeid og fritid. Det betyr at kommunen skal ha gode oppvekstsentra, som gir robuste barn og ungdommer med god faglig og sosial kompetanse. Skole må opprettholde et sterkt fokus på å skape gode og inkluderende miljøer for ungdommen. Det betyr at fokus rettes mot unge som sliter psykisk, og tiltak for å unngå mobbing blant elever.

På nasjonalt nivå er frafall i videregående skole en stor utfordring. Knut Hamsun videregående skole har lyktes svært godt med å motvirke frafall blant ungdom lokalt. Dette er viktig for å gi ungdom i nærmiljøet et godt grunnlag for videre studier og arbeid.

Bolyst innebærer for mange å kunne bruke egne ressurser og evner i jobb og fritid. At mange i kommunen deltar i kulturskole, er medlemmer i idrettslag og andre fritids-tilbud, betyr at tilbudet er bredt og i stor grad treffer ut fra behov. Gode ramme-betingelser for lag og foreninger er viktig for å sikre en fortsatt høy deltakelse.

Frivillig innsats gjennom lokalutvalgene har vist seg å være viktig i gjennomføring av større arrangement i kommunen. Innbyggere over hele kommunen viser ofte stor vilje til å skape aktivitet og finne gode fellesskaps-løsninger. Denne sterke dugnadsånden må pleies godt, slik at den også i framtida kan være en ressurs.

Bolyst handler også om å etablere og ta i bruk sosiale møteplasser. Måten vi forholder oss til hverandre endres i takt med tiden, og en del av det som tidligere var naturlige samlingspunkter er i dag borte. Det kan være kafeen, butikken eller ungdomsklubben som er lagt ned. Færre møteplasser kan få konsekvenser for lokaltilhørigheten og det å være en del av et større fellesskap. Dette er

uheldig spesielt for den oppvoksende generasjonen og eldre som sitter igjen i små grender.

Kommune og lokale ildsjeler, lag og foreninger må samarbeide for å etablere nye sosiale møteplasser, både for unge og eldre, og på tvers av generasjonene og andre skillelinjer. Tiltak som kommunen iverksetter bør ha et særskilt fokus på å inkludere mennesker som gjerne faller utenfor sosiale aktiviteter.

Bolyst handler også om styrking av identitet og stedstilhørighet. Dette reflekteres blant annet i flere av stedsutviklingsplanene for tettstedene i kommunen. Å utvikle et steds egenart og bygge identitet, skaper stolthet og lyst til å ta vare på sine omgivelser og støtte sine medmennesker. Dette innebærer også å ivareta og videreutvikle den lokale natur- og kulturarven.

Det foreligger stedsutviklingsplaner for Skutvik, Oppeid, Tranøy, Ulvsvåg og Innhavet. Disse ble utformet over en 10-års periode fra midten av 1990-tallet. Noen av forslagene vil kanskje ikke være relevante lengre, men planene kan likevel fungere som inspirasjon for nye ideer og økt trivsel.

Forskjønnning av de fysiske omgivelsene er trivselstiltak som kan gi økt bolyst. Flere grøntanlegg, utvikling av sentrum eller knutepunkt og opprettholdelse av kulturlandskap vil kunne bidra til økt trivsel.

Samfunnet preges i dag av stor mobilitet, og folk gjennomfører privat- og tjenestereiser i større grad enn før. I Hamarøy/Håbmer er innbyggerne også avhengig å reise til fylkes-hovedstaden og andre større byer for blant annet å oppsøke offentlige etater, motta spesialisthelsetjenester, nå frem til større trafikknutepunkt eller benytte kommersielle tilbud som ikke finnes i kommunen. Gode og sikre veger er avgjørende for en trygg reise, og korresponderende transporttilbud er viktig for den reisende.

SATSINGSOMRÅDE 1: BOLYST	
MÅL	STRATEGIER
HAMARØY/HÅBMER SKAL VÆRE EN ATTRAKTIV KOMMUNE Å BO I	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ UTVIKLE ALLE DELER AV KOMMUNEN MED UTGANGSPUNKT I STEDETS EGENART ➤ VÆRE EN AKTIV PÅDRIVER FOR GODE OG FRAMTIDSRETTEDE KOMMUNIKASJONER ➤ LEGGE TIL RETTE FOR AT DEN ENKELTE SKAL FÅ BRUKE SINE RESSURSER OG EVNER ➤ STIMULERE TIL RIKT KULTURLIV OG SIKRE GODE RAMMEBETINGELSER FOR FRITIDSAKTIVITETER
HAMARØY/HÅBMER - MED PASS TIL ALLE!	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ SAMARBEIDE MED FRIVILLIG SEKTOR FOR Å STIMULERE TIL ØKT DELTAKELSE FRA DE SOM FALLER UTENFOR FELLESSKAPET ➤ ANERKJENNE MANGFOLD SOM EN VERDI ➤ STIMULERE TIL INKLUDERING AV FLYKTNINGER OG ARBEIDSINNVAANDRERE ➤ LEGGE TIL RETTE FOR DELTAKELSE OG MEDBESTEMMELSE FOR ALLE ➤ PRIORITYRE TILTAK SOM STYRKER MANGFOLD OG SAMARBEID VED TILDELING AV ØKONOMISKE VIRKEMIDLER
HAMARØY/HÅBMER ER EN TOKULTURELL KOMMUNE, DER LIKEVERDET MELLOM SAMER OG NORDMENN SKAL VÆRE EN GRUNNLEGGENDE VERDI I KOMMUNENS BOLYSTARBEID	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ SIKRE AT NORSKE OG SAMISKE KULTURMINNER, INKLUDERT IMMATERIELLE, BLIR IVARETATT ➤ VIDEREFØRE OG STYRKE SAMARBEIDET MED ÁRRAN - LULESAMISK SENTER ➤ LEGGE TIL RETTE FOR SAMISK SPRÅK OG KULTUR I BARNEHAGE OG SKOLE

FOLKEHELSE

Hamarøy/Hábmer skal være et helsefremmende lokalsamfunn, og folkehelse skal fortsatt være et satsningsområde. Forebyggende folkehelsearbeid er sektorovergripende og skal ha en sentral plass i all kommunal virksomhet. Trygge og gode oppvekstvilkår skal sikres gjennom tidlig og tversektoriell innsats. Fokus skal rettes mot utvikling av helsefremmende barnehager og skoler. Folkehelsearbeidet vil også inkludere samarbeid med frivillig sektor. Tiltak som iverksettes må bygge på kulturell kompetanse og prinsippet om likeverd.

God folkehelse er god samfunnsøkonomi. Endringer i levevaner de siste 30-årene har skapt store utfordringer for allmennhelsen. For å kompensere for ulike livsstilssykdommer har større overføringer til helsesektoren vært nødvendig.

En bedre folkehelse, særlig gjennom forebygging, har derfor vært en prioritert oppgave for nasjonale myndigheter over flere år. Kommunen er den viktigste arena for forebyggende og helsefremmende folkehelsearbeid. All kommunal planlegging skal ivareta nasjonale mål i det lokale folkehelsearbeidet.

Nasjonale mål skal løses gjennom fem strategier. Det handler om **utjevning** av helseforskjeller mellom sosiale grupper. En rettesnor i kommunal planlegging skal være **helse i alt kommunen gjør**. Innsatsen skal rettes inn mot alle samfunnsområder, ikke bare helsesektoren. Kunnskap skal ligge til grunn for å sikre **bærekraftig folkehelsearbeid**. God helse for de neste generasjoner skal bidra til velstandsutvikling. Standarder for folkehelsearbeidet skal ta utgangspunkt i **føre-var prinsippet**. Når et tiltak eller en eksponering iverksettes, må dette være basert på akseptabel risikovurderinger. Sist, men ikke mindre viktig, er det at enkeltmenneske og lokalmiljø kan påvirke og forme sin egen hverdag gjennom **medvirkning og deltakelse**.

Hamarøy kommune/Hábmera suohkan har over flere år arbeidet målrettet for å sette

folkehelse på dagsorden. Folkehelsearbeidet i kommunen forvaltes av folkehelseteamet, som består av et strategisk team og et fagteam. Strategisk team skal årlig utarbeide en handlingsplan for folkehelse, og med utgangspunkt i planen koordinere og avklare tiltak mellom enhetene og ut mot samfunnet og frivillig sektor. Fagteamet skal iverksette og følge opp tiltak beskrevet i handlingsplanen, samt kartlegge helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen.

Folkehelse beskriver befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i befolkningen [folkehelseloven]

Folkehelsearbeid skal legge til rette for og fremme befolkningens helse og trivsel og redusere faktorer som har negativ innvirkning, jf. folkehelseloven § 3.

Nasjonale mål for folkehelsearbeid:
(1) Norge skal være ett av topp tre land med høyest levealder
(2) Flere av leveårene skal ha god helse og trivsel
(3) Samfunnet skal innrettes slik at det fremmer helse i hele befolkningen og reduserer sosiale forskjeller

Som tokulturell kommune med et sterkt innslag av ytterligere kulturelt mangfold som følge av internasjonal tilflytting og bosetting av flyktninger, må Hamarøy kommune/Hábmera suohkan sikre nødvendig kompetanse for å ivareta behovet til disse gruppene. Overfor den samiske befolkningen skal det legges særskilt vekt på den kompetanse og de behov som samer selv vektlegger. Mangel på kunnskap om og holdninger til etniske minoriteter har vist seg å ha direkte innflytelse på minoritetens helse, og vil også ha betydning for utforming av folkehelseiltak. Der er derfor viktig at folkehelsearbeidet er bygd på en forståelse

av likeverd hvor kulturforståelse og språk blir tillagt vekt.

I Hamarøy/Hábmer har **Frisklivsentralen** fått et særlig oppdrag i møte med den enkelte innbygger og pasient. Frisklivsentralen tar i mot personer som har henvisning med frisklivsresept. Arbeidet består i hovedsak av veiledning om kosthold, trening og tobakk-slutt. De vanligste årsakene til henvisningene er muskel- og skjelettplager, overvekt, inaktivitet og ulike psykiske lidelser, men ofte gjelder en sammensatt problematikk.

En god folkehelse er ikke bare viktig for den enkelte, men også for storsamfunnet. God fysisk og psykisk helse er grunnleggende for den enkeltes livskvalitet og velferd, og evnen til å ta ansvar for eget liv. God allmenn helse er også avgjørende for å leve et mest mulig selvstendig liv ut fra de forutsetninger en person ellers måtte ha.

Grunnlaget for den enkeltes helse legges tidlig i livet, og forsterkes normalt gjennom livet. Tidlig innsats er derfor ett sentralt virkemiddel for å redusere sosiale helseforskjeller. Trygge bo- og oppvekstforhold har særlig stor betydning for å mestre hverdagen seinere i livet.

Kommunen har ansvaret for at personer som ikke klarer å ordne egen bolig, har et sted å bo. Mål og strategier for å sikre boliger til vanskeligstilte personer framgår av boligpolitisk plan. For å sikre boliger i framtida vurderes samarbeid mellom kommune og private utbyggere etter Hamarøymodellen videreført.

Tidlig innsats betyr også at barnehager og skoler må innrette sitt arbeid slik at barn og ungdom får gode betingelser for fysisk og psykisk utvikling. Det innebærer blant annet fokus på helsefremmende adferd og trygt læringsmiljø. Trygge og motiverte elever lærer bedre og opplevelse av mestring gir bedre helse. I arbeidet med barn og ungdom må dialog mellom instansene, herunder helsestasjon, barnevern, NAV og oppvekstsektor, prioriteres.

Sentrale føringer for folkehelsearbeidet anerkjenner verdien av det å delta i sosiale

og felles aktiviteter samt medvirke i utvikling av lokalsamfunnet. Å være en aktiv borger hele livsløpet gjennom har stor betydning for helsen. Kommunen må spille på lag med frivillig sektor og private for å legge til rette for at alle som ønsker det, kan bli en del av et sosialt fellesskap. Det er spesielt viktig at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter etter skoletid uavhengig av foreldres helse og familiens økonomi.

Framover vil andelen yrkesaktive i forhold til andelen av befolkninga som er 67 år og eldre, gå ned. Utviklingen forsterker behovet for å tenke nytt innenfor pleie- og omsorg. Nasjonale myndigheter peker på at frivillig sektor i sterkere grad bør anerkjennes som en ressurs i eldreomsorgen, og har utarbeidet en nasjonal frivillighetsstrategi.

Eldre som er friske og holder seg i aktivitet, kan bo lengre hjemme. Innenfor pleie og omsorg legges det stor vekt på ordninger og tilbud som skaper en aktiv hverdag, slik at flere kan bo hjemme lengst mulig. At eldre i større grad klarer seg selv og ikke kun blir passive mottakere av hjelp, er også positivt sett ut fra et økonomisk perspektiv, fordi tilbud til hjemmeboende er rimeligere enn døgnplass på institusjon.

Medvirkning er en verdi som vektlegges i utviklingen av samfunnet. Spesielt viktig er det å sikre medvirkning av grupper som normalt ikke har tilgang til beslutningskanalene. I Hamarøy/Hábmer fungerer Ungdomsrådet og råd for eldre- og funksjonshemmede, som talerør for to samfunnsgrupper som ofte er underrepresentert i politiske fora. Det er særlig viktig å etablere en god dialog mellom kommunen og innbyggerne i saker av stor betydning og de mest sentrale plan- og beslutningssakene. Bruk av mer uformelle arenaer og møteformer i forbindelse med valgår eller vesentlige saker, kan bidra til at flere stemmer blir hørt.

De siste årene har en nasjonal satsning gitt kommunene flere gode verktøy i arbeidet med å bedre innbyggernes helse. Kunnskap om helseutfordringer og faktorer som påvirker helsa er vesentlig for planlegging og iverksetting av folkehelseiltak i kommunen.

Det nasjonale folkehelseinstituttet har siden 2012 publisert en årlig folkehelseprofil for alle kommunene i landet. Her finner vi grunnleggende data om befolkning og levekår, miljø, skole, levevaner, helse og sykdom. Lokal kunnskap er avgjørende for å treffe best mulig med tiltak og gjøre de riktige prioriteringene.

Forskning viser at det er en klar sammenheng mellom helse og sosioøkonomiske faktorer, som for eksempel utdanningsnivå, arbeidsforhold og familiesituasjon. Data viser at andelen av befolkningen med kun grunnskoleutdanning, andelen uføretrygdete, eneforsørgere og innbyggere med lav inntekt, er høyere i Hamarøy/Håbmer enn i resten av landet. Slike sosioøkonomiske forhold bidrar ofte til dårligere helse.

For de fleste voksne er det viktig å ha tilknytning til arbeidslivet, og ufrivillig stå utenfor fører ofte til negative konsekvenser for helsen. I Hamarøy/Håbmer er arbeidsmarkedet lite og mangler i stor grad fleksibilitet. Det er viktig at kommunen og lokalt næringsliv ser verdien av at den enkelte kan bidra etter evne. Kommunen bør føre an ved å ta i bruk de ressursene som finnes, blant annet ved å tilby lærling- og språkopplæringsplasser.

At enkeltmenneskers helse også er betinget av ikke-biologiske faktorer tilsier at ansvaret for en god helse ikke kan legges til helsesektoren alene. Kommunen vil ikke alene kunne klare å nå de nasjonale målene som er satt for en god folkehelse, og det er ikke nok at kommunestyret eier målene. De beste løsningene finner vi i punktet der offentlige, frivillige og private involveres og samarbeider.

Målene må forankres i hele samfunnet, herunder frivillige organisasjoner, fagbevegelsen, næringslivet og arbeidsgivere både i offentlig og privat sektor. Gjennom samhandlingsreformen har regjeringen invitert til dialog om hvordan frivillige organisasjoner kan få en mer sentral rolle i folkehelsearbeidet, om innretningen på de statlige virkemidlene og behovet for bedre samordning på tvers av sektorer.

Samarbeidsavtalen mellom fylkeskommunen og kommunen er et viktig verktøy for folkehelsearbeidet i Hamarøy/Håbmer i neste periode. Samarbeidsavtalen inneholder egne mål og resultatmål for kommunen og fokus rettes mot tiltak for å redusere sosiale helseforskjeller.

SATSNINGSOMRÅDE 2: FOLKEHELSE	
MÅL	STRATEGIER
HAMARØY/HÅBMER SKAL VÆRE EN GOD FOLKEHELSEKOMMUNE	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ STYRKE TVERRSEKTORIELT FOLKEHELSEARBEID ➤ BASERE FOLKEHELSEARBEIDET PÅ SAMARBEID MED FYLKESKOMMUNEN, STATLIGE ETATER OG FRIVILLIGE ➤ HA FOKUS PÅ FYSISK OG PSYKISK HELSE GJENNOM HELE LIVSLØPET ➤ HA 0-TOLERANSE FOR MOBBING ➤ VEKTLASSE HELSEFREMMEDE AKTIVITETER I BARNEHAGE, SKOLE, SFO OG KULTURSKOLE ➤ SAMMEN MED NÆRINGSLIV OG NAV STIMULERE TIL AT PERSONER MED NEDSATT ARBEIDSEVNE FÅR TILGANG TIL ARBEIDSLIVET ➤ HA VARIG TILRETTELAGTE ARBEIDSPASSER ➤ SIKRE LIKEVERDIGE TJENESTER FOR SAMER OG MINORITETER ➤ I SAMARBEID MED FRIVILLIGE LEGGE TIL RETTE FOR AT ALLE BARN OG UNGDOMMER KAN DELTA I FRITIDS AKTIVITETER ➤ SIKRE ALLE BARN GODE OPPVEKSTVILKÅR GJENNOM TETT SAMARBEID MELLOM HJEM, BARNEHAGE/SKOLE OG HELSESTASJON ➤ BARN OG UNGE EN NATURLIG Plass I KOMMUNAL PLANLEGGING ➤ ARBEIDE AKTIVT FOR Å UTNYTTE FRILUFTSLIVETS FOLKEHELSEPOTENSIAL

NÆRINGSUTVIKLING

En satsning på næringsutvikling skal skape flere arbeidsplasser i Hamarøy/Hábmer. Eksisterende næringsliv skal sikres gode rammebetingelser, og dialogen mellom kommunen og næringsaktører skal være åpen og saklig. Nye arbeidsplasser skal skapes gjennom gode rammebetingelser, innovasjon og styrking av gründerkultur. Betydelige naturressurser representerer nye muligheter for verdiskapning i kommunen, og en lang kystlinje gir et godt utgangspunkt for ny næringsvirksomhet. Kommunen skal være en positiv medspiller og bidragsyter, gjennom oppdatert planverk og effektiv saksbehandling.

Verdiskapning og næringsutvikling er ikke lovpålagte oppgaver, verken for kommuner eller regionale myndigheter. Kommunen er likevel en viktig premissgiver for samfunns- og næringsutvikling gjennom sin rolle som arealeier, planmyndighet, tilrettelegger og pådriver. Kommunen bidrar også med økonomiske rammebetingelser.

Verdiskapning er viktig for vekst og utvikling av lokalsamfunn. Innovasjon og verdiskapning skjer og skal skje i privat sektor, men det forutsetter ofte gode rammebetingelser. Et levedyktig og fleksibelt næringsliv fører til aktivitet og utvikling. Et dynamisk samfunn oppleves som mer attraktivt. Det er viktig å etablere nye arbeidsplasser både med og uten krav til fagkompetanse, innenfor nye og eksisterende næringsområder.

Hamarøy/Hábmer er en egen bo- og arbeidsmarkedsregion, slik også nabo-kommunene Steigen og Tysfjord/ Divtasvuodna er det. Dette innebærer at det normalt ikke er mulig å dagpendle til andre kommuner, med unntak av området Hamarøy Hábmer -Drag Storjord-Korsnes. Arbeidsplassene må derfor hovedsakelig skapes innenfor kommunens grenser.

Den største arbeidsgiveren i Hamarøy/Hábmer er kommunen. De fleste arbeidsplassene finnes innen oppvekst, helse og omsorg og administrasjon. Mange av disse er lokalisert til kommunesenteret Oppeid. Etter flere år med nedbygging av offentlige

arbeidsplasser, ble Hamarøy internasjonale senter åpnet i 2010. Etableringen er et godt eksempel på offentlig entreprenørskap som har skapt flere nye arbeidsplasser med behov for ulik kompetanse. Fram til 2014 har kommunen bosatt enslige mindreårige flyktninger, men vil framover også bosette voksne flyktninger.

I følge fylkesplanen skal verdiskapning og kompetanse skje ved å:

- **Stimulere** til økt samarbeid mellom forskningsmiljø, utdanningsinstitusjoner, næringsliv, offentlig sektor og innovasjonsaktører.
- **Stimulerer** til nyetablering, omstillinger og vekst i eksisterende bedrifter.
- **Ta i bruk** Nordlands mangfoldige kultur, kulturmiljø og naturressurser som potensial for verdiskapning.
- **Foredle** mest mulig av råvarene nærmest mulig der ressursene finnes.
- **Styrke** kunnskapsbasert næringsutvikling innen sektorer hvor Nordland har spesielle fortrinn.

Knut Hamsun videregående skole er en fylkeskommunal arbeidsplass som har bidratt til et mer variert arbeidsmarked i Hamarøy/Hábmer. Hamsunsenteret har også i løpet av sine første 5 år etablert seg som en viktig arbeidsplass, kulturinstitusjon og utviklingsaktør i kommunen.

Hamarøy/Hábmer er rik på naturressurser. Gode vassdrag gir grunnlag for produksjon av rein energi, og åpner for en videre utvikling. Nord-Salten Kraft AS er en viktig aktør i energimarkedet og en stor arbeidsplass i kommunen. Klimaet i Hamarøy/Hábmer åpner også for å tenke nytt innen kraftproduksjon, for eksempel bruk av vind- og tidevannskraft.

Nordområdesatsningen retter et særlig fokus på mulighetene innenfor mineralnæringen. Kartlegging i regi av Norges geologiske undersøkelser (NGU) viser at Hamarøy/Hábmer har betydelige mineralressurser. Kjente forekomster av kvarts, talk/kleber-

stein, monzonitt og gabbro er i denne sammenheng av særlig interesse. Mineralforekomstene i Hamarøy utgjør et ukjent utviklingspotensial, som bør kartlegges nærmere i planperioden.

Et annet viktig nasjonalt og internasjonalt satsningsområde ligger innenfor marin sektor. Kommuner hvor denne næringa kan ha en naturlig plass, bør fokusere på dette i sin planlegging. I dette ligger også krav om samordning og samarbeid mellom ulike aktører, herunder private næringsinteresser og regionale og statlige myndigheter.

Med en lang kystlinje og fiskerike havområder i nærheten har Hamarøy/Hábmer en naturlig forutsetning for økt aktivitet innenfor marin sektor. Kommunens kystnære beliggenhet bør kunne generere flere arbeidsplasser både i tradisjonelt fiskeri og innen havbruk og nye biomarine områder.

I dag produserer Norlaks/Smolten AS settefisk (smolt) på Innhavet, mens Cermaq har lakseslakteri på Skutvik. Det er også flere laksekonsesjoner i drift i kommunen. I tillegg drives tradisjonelt fiskeri, dog i liten skala, med kystfiskeflåten hjemmehørende i Hamarøy/Hábmer. Disse driver ofte som enkeltmannsforetak og må lande fangsten i andre kommuner langs Vestfjorden. Økt fokus på og verdien av kortreist mat bør utløse interesse for å lande fangst i kommunen og etablering av lokal videreforedling av fisk.

Alt ligger til rette for en satsning på reiselivet i Hamarøy/Hábmer. Fantastisk natur, norsk og samisk kunst og kultur, museer, spa, kafeer og restauranter med fokus på lokal mat, er viktige kvaliteter. I tillegg oppnår merkevaren, forfatteren Knut Hamsun, stor interesse nasjonalt og internasjonalt. Hamarøy/Hábmer kan tilby ferie- og fritidsopplevelser med utgangspunkt i kystkultur og historie, og har alle forutsetninger for å gi besøkende uforglemmelige opplevelser i Æventyrlandet, og dermed lykkes i kampen om turistene.

Reiselivsnæringa er av stor betydning for Hamarøy/Hábmer, men kan i større grad enn i dag utvikles og vokse. Reiselivet i regionen

er sterkt sesongbasert, med sommersesongen som spesielt viktig. Næringa preges av mange små bedrifter som har få ressurser til egen markedsføring og utvikling. Samarbeid og samordning av tilbud og aktiviteter gjennom pakketilbud, kan gjøre reiselivet mer attraktivt for besøkende fra både inn- og utland. Det arbeides med å etablere nytt destinasjonsselskap i Salten, men inntil dette er på plass bør kommunen fortsatt samarbeide med nabokommunen om markedsføring og utvikling av reiselivet i Hamsuns rike. Det er viktig å satse på turister fra regionen og fylket for å skape et helårlig reiselivstilbud.

For å planlegge, utvikle og markedsføre helårs reiselivsprodukter er reiselivsnæringa avhengig av gode rammebetingelser- først og fremst et effektivt transporttilbud. Det handler om tilgjengelighet og at reisetiden ikke må bli for lang fra større flyplasser og andre transportknutepunkt. Kommunens beliggenhet med kort avstand til ett av Norges mest kjente og foretrukne reisemål, Lofoten, kan utnyttes i større grad. Mange turister kommer med egen bil, og ferjesambandet Skutvik-Skrova-Svolvær er således et viktig transporttilbud, hele året. Det er også viktig med forutsigbarhet, rutetider som korresponderer og oppdatert informasjon.

Hamsunsenteret åpner for en urban dimensjon i tilknytning til natur- og kystopplevelser. Hamsundagene trekker mange besøkende fra fjernt og nært. En fortsatt utvikling av Hamsunsenteret som kulturinstitusjon og konferansesenter kan gi større aktivitet gjennom året og flere arbeidsplasser. En positiv bieffekt vil være at Hamarøy/Håbmer styrkes som attraktivt bosted for kompetansearbeidskraft og ressurspersoner.

Landbruket i Hamarøy/Håbmer har vært og er fremdeles ei viktig næring, selv om aktiviteten på noen områder har gått tilbake de siste åra. Også her har det over mange år pågått en strukturrasjonalisering mot færre og større enheter. Dette gjelder spesielt melkeproduksjon, hvor antall bruk er blitt halvert det siste tiåret. De som velger å satse, må bli stadig mer effektive og større i volum for å kunne opprettholde lønnsomhet. Et aktivt og levende landbruk ivaretar kulturlandskapet, og forhindrer gjengroing som fører til tap av både naturtyper og biologisk mangfold. Et åpent kulturlandskap er også viktig for reiselivsnæringa.

Hamarøy/Håbmer har flere selvstendig næringsdrivende knyttet til service og

tjenesteyting og en høy aktivitet innenfor bygg- og anleggsbransjen. Detaljhandel, verkstedindustri og bygg- og trevarehandel er viktig for å bevare kompetanse i kommunen, arbeidsplasser, omsetning og aktivitet.

I forbindelse med nordområdesatsninga er aktiviteten og verdiskapningen i nord økende. Selv om mange av kommunens bedrifter og næringsaktører er små og i stor grad retter seg mot et lokalt og regionalt marked finnes det eksempler også i Hamarøy/Håbmer på eksportrettede bedrifter. Med gode rammebetingelser kan bedrifter i vår kommune som har etterspurte produkter, jobber innovativt og søker samarbeid innenfor og utenfor kommunen, vokse og utvikle seg i denne sammenhengen.

I årene framover forventes større aktivitet langs farleden utenfor kysten. En storstilt havneutbygging i Narvik, økt shipping og høyere aktivitet innenfor petroleumssektoren utgjør en potensiell fare for mennesker og miljø, og skaper behov for økt beredskap. Denne utviklingen gir også muligheter for næringsvirksomhet innenfor bedre sikkerhets- og krisehåndtering. Økt maritim aktivitet gir også muligheter for utvikling av service og støttefunksjoner langs kysten. Gode havneløsninger vil ha stor betydning.

Reindriften er en gammel og grenseoverskridende næring der flere reindriftsaktører i og utenfor kommunen samt på svensk side av grensen, har interesser i Hamarøy/Håbmer. I reinbeitedistriktet Ståjggo-Håbmer (Sørfold, Hamarøy/Håbmer, Steigen og Tysfjord) har det gjennom mange år vært solid drift. På et areal som dekker 3308 km² er det fastsatt et øvre reintall på 1800 i vårflokk før kalving,

fordelt på inntil 6 siidaer. Næringen må sikres en god og forutsigbar forvaltning. En økende interesse for kortreist mat bør kunne stimulere til lokal produksjon av samisk tradisjonsmat. Reindriftsnæringen som tradisjonell samisk kulturbærer er i seg selv et viktig og etterspurt produkt i opplevelses-turismen.

Målet om å opprettholde et aktivt landbruk ved å utnytte beiteressurser for sau og rein i utmark betinger gode driftsvilkår gjennom en god rovdyrforvaltning. Det er i dag et uttalt nasjonalt politisk mål å etablere og opprettholde levedyktige bestander av de store rovdirene. Kommunens mål er å føre en rovdyrpolitikk som sikrer aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og bærekraftige lokalsamfunn. Private næringsaktører, kommune og eksterne samarbeidspartnere

må samarbeide for å skape vekst, nye helårsarbeidsplasser, bygge godt omdømme og rekruttere nødvendig arbeidskraft til alle næringer. Det krever en målrettet satsing og tydelig fokus.

Kommunen bør utarbeide en framtidsrettet og strategisk plan for næringsutvikling, som blant annet beskriver:

- mulighetsområder
- hvordan arbeidet skal innrettes for å skape arbeidsplasser innenfor mulighetsområdene
- hvilke ressurser og organisering som er hensiktsmessig for å oppnå fastlagte mål
- hvordan økonomiske virkemidler skal brukes for å gi best mulig effekt

SATSINGSOMRÅDE 3: NÆRINGSUTVIKLING	
MÅL	STRATEGIER
FLERE ARBEIDSPASSER I HAMARØY/HÁBMER	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ JOBBE LANGSIKTIG OG BRUKE TILGJENGELIGE VIRKEMIDLER MÅLRETTET ➤ VÆRE INNOVATIV MED TANKE PÅ Å TILTREKKE SEG FLERE ARBEIDSPASSER ➤ LEGGE TIL RETTE FOR NÆRINGSUTVIKLING GJENNOM GOD INFRASTRUKTUR OG JOBBE FOR GODE TRANSPORTLØSNINGER ➤ SAMARBEID MED NÆRINGSAKTØRER STYRKE GRÜNDERKOMPETANSEN ➤ STIMULERE TIL UTVIKLING AV HELÅRLIG REISELIV I KOMBINASJON MED KULTUR- OG NATUROPPLEVELSER
ET LEVEDYKTIG NÆRINGS LIV I HAMARØY/HÁBMER	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ FRAMSTÅ ENHETLIG OG TYDELIG I MØTE MED NÆRINGS LIVET ➤ ETABLERE FORUM FOR DIALOG OG SAMARBEID MELLOM KOMMUNE OG NÆRINGS LIVET ➤ LEGGE TIL RETTE FOR Å BRUKE LOKALE LEVERANDØRER AV VARER OG TJENESTER ➤ SIKRE TILGANG TIL REGULERTE NÆRINGSAREALER ➤ HA GODE RAMMEVILKÅR FOR PRIMÆRNÆRINGER ➤ STIMULERE TIL Å HOLDE KULTURLANDSKAP ÅPENT
TRADISJONELLE OG NYE SAMISKE NÆRINGER SKAL HA EN LIKEVERDIG Plass I HAMARØY/HÁBMER	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ SIKRE REINDRIFTSNÆRINGA NØDVENDIGE AREALER ➤ SATSE PÅ SAMISK KULTUR I OPPLEVELSESBASERTE REISELIV

KOMMUNALE TJENESTER

Kommunenes primæroppgave er å sikre gode velferdstjenester til innbyggerne innenfor de rammer som staten legger. Målet er et godt, dekkende og kostnadseffektivt tjenestetilbud som er basert på kunnskap om behov, muligheter og økonomiske rammer. Interkommunalt samarbeid og andre samarbeidsformer vil søkes på flere områder for å nå det overordna målet.

Hamarøy kommune/Hábmera suohkan er i dag en såkalt Robek-listet kommune. Det betyr at kommunen drar med seg flere tidligere års driftsunderskudd, og har som følge av det svært begrenset handlefrihet. I følge økonomiplanen har kommunestyret tatt mål av seg komme seg ut av Robeklisten innen utgangen av 2014.

Mange oppgaver og tjenester som kommunen er pålagt er vanskelige å gjennomføre på en tilfredsstillende måte innenfor dagens rammer og organisering. Det vil derfor være viktig å se på andre måter å organisere arbeidet på, også på tvers av kommunegrensene.

Nasjonale myndigheter har varslet en gjennomgang av dagens kommunestruktur. Hensikten er å finne nye løsninger på de utfordringer som spesielt kommunene med få innbyggere har. Mange kommuner sliter med å få tak i nødvendig fagkompetanse. Dette gjelder til en viss grad også Hamarøy/Hábmer.

Over tid har det vist seg særlig krevende å rekruttere leder- og spisskompetanse. Dette vil sannsynligvis også fortsette framover på grunn av stor naturlig avgang i den kommunale arbeidsstokken, og konkurransesituasjonen som det offentlige står overfor i møte med lønnsnivået i privat sektor.

Kommunen har innledet interkommunalt samarbeid på noen områder for lettere å kunne rekruttere arbeidskraft og tilby gode tjenester. Interkommunalt samarbeid vil søkes til flere områder.

For å kunne tilby gode tjenester som treffer behovet bør utviklingen av tjenestene være basert både på kunnskap om nåsituasjon og forventet utvikling. Framskrivninger om befolknings- og alderssammensetningen i kommunen, kan gi god informasjon om hvordan arbeidet bør innrettes og hvor innsatsen bør settes inn. Det kan si noe om det er behov for flere eller færre stillinger og om fysiske forhold. Kommunen må tolke informasjon og data i lys av lokal kunnskap og lokale forhold.

Kunnskap om hvordan mottakere av kommunale tjenester opplever kvaliteten, kan oppnås gjennom bruker- og medarbeiderundersøkelser. Svarene kan blant annet vise om tjenesten oppleves som relevant for mottaker, har den kvaliteten som forventes eller om det er behov for justeringer.

Kommunen har som en konsekvens av ubalansen i økonomien og behovet for bedre kontroll innført målstyring som styringsmodell. Dette innebærer at det vil bli en tydeligere plassering av ansvar på ledere, blant annet gjennom bruk av lederavtaler. Framover vil mer effektiv økonomisk styring være nødvendig.

Kommunen som forvaltningsorgan er satt til å forvalte fellesskapets ressurser. For å ha tillit hos de som kommunen skal tjene, er det viktig å opptre profesjonelt i møte med publikum. Likeverd og likebehandling som grunnleggende prinsipper for all kommunal virksomhet, har stor betydning for kommunens legitimitet og omdømme. Det krever ryddige prosesser og stiller krav til dokumentasjon, kompetanse og åpenhet.

Kommunekompasset er et virkemiddel som gir kommunene hjelp til å vurdere egen forvaltningspraksis mot beste praksis. Ved aktivt å ta i bruk kommunekompasset får kommunen et bilde over status i forvaltningen, som i neste omgang gjør det enklere å prioritere fokus og tiltak.

Kommunen skal ha en beredskap for ulykker og kritesituasjoner som plutselig oppstår. For å unngå eller begrense tap av liv eller alvorlige skader, skal kommunen kartlegge potensielle farer og utvikle gode prosedyrer

for håndtering av trusler. Dette arbeidet må ha et løpende fokus. Det skal tas sikkerhets- og beredskapsmessig hensyn i all samfunnsplanlegging. Risiko- og sårbarhetsanalyse er et viktig arbeid i dette arbeidet.

KOMMUNALE TJENESTER	
MÅL	STRATEGIER
HAMARØY/HÁBMER SKAL HA KUNNSKAPS- OG BRUKERSTYRTE TJENESTER	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GJENNOMFØRE JEVLIGE BRUKERUNDERSØKELSER ➤ SØKE RIKTIG ORGANISERING FOR Å FÅ BEST MULIGE KOMMUNALE TJENESTER ➤ HA LIKEVERDIGE OFFENTLIGE TJENESTER (LOFT) SOM STYRENDE PRINSIPP FOR ALL KOMMUNAL VIRKSOMHET
HAMARØY/HÁBMER SKAL VÆRE EN ÅPEN KOMMUNE	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ HA OPPDATERT PÅ HJEMMESIDEN ➤ GJØRE OFFENTLIGE DOKUMENTER, SÅ LANGT OFFENTLIGHETSLOVA TILSIER DET, GJØRES LETT TILGJENGELIG ➤ SIKRE INNBYGGERNE MULIGHET TIL Å DELTA I UTVIKLINGA AV KOMMUNEN GJENNOM ULIKE ARENAER FOR DIREKTE INNSPILL
HAMARØY/HÁBMER SKAL HA GODT OMDØMME	<p>KOMMUNEN SKAL:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ SIKRE INNBYGGERNE LIKEBEHANDLING ➤ HA GOD OG ÅPEN DIALOG MED INNBYGGERNE

OVERORDNA RETNINGSLINJER FOR AREALFORVALTNING

Arealplanlegging skal bidra til at bruk av arealer fremmer en ønsket samfunnsutvikling. For å sikre en helhetlig planlegging skal arealplanarbeidet i kommunen være forankret i kommuneplanens samfunnsdel og øvrige kommunale planer.

Kommuneplanens arealdel skal tydelig vise hvordan bruk av arealer i kommunen bidrar til bolyst, bedre folkehelse og skaper næringsutvikling. Arealbruk fastsettes i kommuneplanens arealdel, områdeplaner og reguleringsplaner.

I fylkesplan for Nordland 2013-2025 står det at:

Arealforvaltningen i Nordland skal være bærekraftig og gi forutsigbare rammer for næringslivet og befolkningen. Forvaltningen skal skje på grunnlag av kunnskap og oppdaterte kommuneplaner.

Kommunen er arealeier, men areal er også i privat og annen offentlig eie. Det er derfor viktig at kommunen som plan- og reguleringsmyndighet, har en bevisst holdning til arealutnyttelse. En god arealforvaltning krever at kommunen har god oversikt over tilgjengelige arealer og oppdaterte arealplaner på alle nivå. En god forvaltning av arealet innenfor kommunens grenser, betyr også at bruk av areal i Hamarøy/Hábmer må ses i sammenheng med arealutnyttelse i tilgrensende kommuner.

Kommunal arealplanlegging skal sikre viktige samfunnsinteresser i dag, og samtidig sikre at folk også i framtida kan leve og bo i Hamarøy/Hábmer. Det finnes for eksempel viktige og til dels betydelige naturressurser og kulturminner i kommunen, som bør sikres for de neste generasjoner. Det betyr at kommunen må avveie mellom ulike

samfunns mål for å oppnå en god balanse mellom utbygging og bevaring.

I arealplanarbeidet må konsekvenser arealbruken har for natur og miljø og samfunnssikkerhet vurderes. I tillegg må behovet for god infrastruktur tas hensyn til.

Arealplanlegging skal ivareta mange og ofte motstridende interesser og hensyn. Hensynet til **biologisk mangfold** og **naturens tåleevne** må ligge til grunn for all arealforvaltning. (Kilde: fylkesplanen)

Det er også viktig at planleggingen bidrar til å sikre allmenn ferdsel til fellesområder. Tilgjengelighet for alle skal sikres gjennom universell utforming av offentlige og publikumsrettede bygg og tilrettelagte uteområder, enkelte friluftsområder, boliger, arbeidsplasser og adkomsten til transportmidler.

Satsningsområder og arealbehov

Kommuneplanens arealdel skal legge spesielt vekt på satsningsområdene i samfunnsdelen. Realisering av kommuneplanens mål og strategier vil i ulik grad kreve areal.

Bolyst og folkehelse er ofte forbundet med trygge bo- og oppvekstvilkår, aktiv hverdag og naturopplevelser. Kommunen bør ha tilgjengelige boligtomter for de som ønsker å bosette seg i Hamarøy/Hábmer. Arealer som egner seg til fysisk aktivitet og friluftsliv bør kartlegges og vurderes, spesielt områder til nærfriluftsliv. Arealer til generelle trivsels tiltak, sosiale møteplasser og trygg ferdsel fra hjem til jobb/skole må også prioriteres.

Hamarøy kommune/Hábmer suohkan skal ha en næringsvennlig profil, blant annet ved å sikre arealer for differensiert næringsutvikling. Framtidige næringsetableringer innenfor fornybar energi og mineralsektoren må gis tilgang til nødvendige arealer. For å sikre en god og helhetlig løsning for nærings-

utvikling, må en strategisk næringsplan må angi behov for næringsarealer.

Primærnæringene er arealkrevende. Selv om dyrka jord i utgangspunktet bør sikres vern, kan det i noen tilfeller være hensiktsmessig å tillate omdisponering til andre formål. For å stoppe eller forhindre gjengroing bør tiltak for å ivareta kulturlandskapet iverksettes.

Reindriftsloven har som formål å sørge for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Deler av reinbeitedistriktet Stájggo-Hábmer ligger i Hamarøy kommune. Beiteretten er sikret i reindriftsloven, og omfatter rett til nødvendige årsbeiter, herunder flyttleier, kalvingsland og paringsområder.

Kystsonen inngår i kommunens arealplanlegging. Marin sektor er et av flere omtalte næringsområder i samfunnsdelen, og arealplanlegging bør sikre at marin produksjon får tilstrekkelig og tilfredsstillende arealer. Viktige fiskeområder og gyte- og oppvekstområder skal framgå av kommuneplanens arealdel.

Nasjonale myndigheter har de siste ti årene rettet et stadig sterkere fokus på marint vern av norske kyst- og havområder. I juni 2013 ble de tre første marine verneområdene i landet opprettet. I Hamarøy/Hábmer er havområdet mellom Kaldvåg-fjorden og Innhavet foreslått som ett av 36 områder langs kysten som bør vernes. Området Kaldvåg-fjorden og Innhavet er 89 km² og ligger i sin helhet i Hamarøy kommune/Hábmera suohkan og sorterer under kategorien poller.

Formålet med det marine vernet i dette området er å ta vare på pollene, straumene og det særegne biologiske mangfoldet som dette området byr på. Marin sone gir mange muligheter både for næringsvirksomhet og

som rekreasjonsområde, og vern må vurderes opp mot andre brukerinteresser.

Differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen gir sterkere lokalt selvstyre i arealplanlegging. Differensiert strandsoneforvaltning betyr at områder med mindre press på arealer kan ta i bruk strandsonen, herunder næringsutvikling. Statlige myndigheter legger slik til rette for utvikling i distriktene. Allmennhetens adgang til strandsonen må likevel sikres.

Arealplanlegging innebærer blant annet en avveining mellom ulike interesser, og planarbeidet bør derfor skje i tett dialog med berørte grupper. Det bør legges opp til dialog for å finne gode løsninger og lokal medvirkning i planarbeidet er derfor avgjørende.

Samfunnssikkerhet og arealforvaltning

I dag er det et sterkt nasjonalt fokus på samfunnssikkerhet, og plan- og bygningsloven forplikter i sterkere grad enn tidligere kommunen til å ha en beredskap mot kriser og uønskede hendelser.

I plan- og bygningsloven § 3-1(f) står det at: Arealplanlegging skal fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv.

Klimaendringer de siste tiårene har ført til mer ekstremt vær, ofte med negativ følger. Flom/erosjon, ekstreme nedbørsmengder, overvann, skred og havnivåstigning skaper betydelige utfordringer for kommunale myndigheter på flere områder. Ekstremvær fører på grunn av ødeleggelser ofte til utgifter for kommunen, og vil samtidig kunne redusere tilgjengelige arealer.

For å unngå eller redusere truslene klimaendringene utgjør mot liv, helse, miljø og kritiske samfunnsfunksjoner, må arealplanleggingen ta hensyn til sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn i all samfunnsplanlegging.

Planlegging etter plan- og bygningsloven skal bidra til at arealbruk og bebyggelse blir til størst mulig gagn for den enkelte og samfunnet. Risiko og sårbarhet må derfor være tema i planleggingen, slik at vi unngår å sette liv, helse og materielle verdier i fare.

(Kilde: veileder for samfunnssikkerhet i arealplanlegging, DSB 2011.)

Før formålet med arealet bestemmes bør kommunens arealer kartlegges og vurderes. Risiko- og sårbarhetsanalyser er en systematisk framgangsmåte for blant annet å kartlegge utsatte landområder og svakheter i kommunens beredskap.

Områder med fare eller sårbarhet skal avmerkes som hensynssoner, og areal-

bestemmelser skal sikre at utbygging ikke øker risiko for tap av liv og skader på miljø og bygninger.

ROS-analyser er et verktøy for beslutningstakerne og kommunens administrative ledelse. Samfunnssikkerhet må i nødvendig grad integreres i arealplanleggingen. Det stilles krav til ROS i forbindelse med planer for utbygging av nye områder.

Sentrale punkt for rullering av kommuneplanens arealdel vil være:

1. Arealplanlegging skal være basert på et bærekraftig perspektiv, med fokus på klima og miljø.
2. Utbyggingsområder skal som hovedregel ha en høy utnyttingsgrad.
3. Reindriftsnæringens arealbehov skal sikres. Det er ønskelig at man arbeider fram en oppdatert arealplan med områder som er reservert for reindriftens særverdiområder.
4. Bygging av boliger bør i hovedsak skje i nærhet av eksisterende infrastruktur, og spredt boligbebyggelse bør unngås.
5. Utvikle en framtidig strategi for hyttebygging
6. Bolig- og hyttebygging i strandsonen bør ta utgangspunkt i differensiert strandsoneforvaltning. Allmenhetens tilgang til strandsonens nærområder må ivaretas.
7. Forvaltning av jord- og skogbruk må vurderes mot andre arealformål.
8. Landbruksnæringens kjerneområder bør kartlegges, og omdisponering av landbruksjord til andre formål må skje unntaksvis
9. Følge opp arbeidet med Nasjonal Marin Verneplan. Kommunen må ha et spesielt fokus på begrensninger og muligheter verneplanen medfører for

framtidig bruk av areal i det aktuelle området.

10. Kartlegge områder hvor det finnes potensial for at fornybare naturressurser (sol, havstrøm og vind) omgjøres til ren energi.
11. Kartlegge mineralforekomster.
12. Vurdere det generelle trafikkbildet og trafikkikkerhet i planlegging av nye boligfelt, store byggeprosjekt o.l.
13. Gang- og sykkelveier skal prioriteres langs trafikkerte veier og spesielt i områder med boliger og skole.
14. Etterstrebe interkommunalt samarbeid med nabokommuner for å finne gode felles løsninger vedrørende arealbruk og samferdsel
15. Etablere god dialog med fylkeskommunen i forbindelse med transportplanlegging
16. Mål om en helhetlig nettfiberdekning i bolig- og næringsområder, og målrettet arbeid for å ha en tilfredsstillende/moderne teknologisk utvikling
17. Revisjon av kartlegging og verdsetting av friluftsområder hvert fjerde år
18. Friluftslivets arealer i kommunen, med særlig vekt på nærfriluftsliv og områder med spesielle kvaliteter, må ivaretas

SAMFUNNSDELENS SATSNINGSOMRÅDER OG
PLANSYSTEMET I HAMARØY
KOMMUNE/HÁBMERA SUOHKAN

Satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel vil gi viktige føringer for videre planlegging i kommunen. Over er mål og strategier knyttet til satsningsområdene beskrevet. Kommuneplanens samfunnsdel beskriver ikke tiltak eller hvordan mål skal realiseres. Valg og prioriteringer vil skje i fag- og delplaner, kostnadsberegnes og

innarbeides i økonomiplanens handlingsdel for gjennomføring.

Kommunal planstrategi skal vedtas innen ett år etter konstituering av nytt kommunestyre. Gjennom planstrategien skal kommunens planbehov i kommende kommuneplanperiode identifiseres og vedtas. I den forbindelse vil også kommuneplanens samfunnsdel revideres. Eventuelle korrigeringer av mål og strategier kan da vedtas og gjennomføres.

Kommuneplan	Kommunedelplaner	Fag- og temaplaner	Handlingsdel med økonomiplan
Mål- og strategidokument	Eventuell utdyping av kommuneplanen	Konkretisering	Prioriteringer og tildeling av ressurser
Visjon Satsningsområder Hovedtrekk arealbruk	Samfunnstema Areal for en del av kommunen	Hoved- og delmål for områder/tema Tiltak	Oppfølging av satsningsområder i samfunnsdelen
			Sortering og prioritering av tiltak i fag- og temaplaner og eventuelle kommunedelplaner
			Fordeling av driftsbudsjett og investeringer i fireårsperioden